
Claude Steiner – ‘Love is the Answer’

TEKST: SANDER REINALDA

Begin januari overleed Claude Michel Steiner, een van de grondleggers van de Transactionele Analyse, op 82-jarige leeftijd. Samen met Eric Berne, Fanita English, Muriel James en nog enkele anderen was hij een van de eerste ontwikkelaars van het TA-gedachtegoed. Hij heeft een onmiskenbaar groot stempel gedrukt op 60 jaar TA-geschiedenis en zijn betekenis voor TA kan nauwelijks worden overschat. In zijn permissieve benadering van mensen is hij voor mij een voorbeeld van hoe ik zelf graag omga met anderen.

Gedurende een groot deel van zijn leven was hij zeer actief binnen de TA-wereld. Zelfs tot op het laatst. Hoewel hem door sommigen naïviteit is verweten, heeft hij altijd vastgehouden aan zijn adagium dat liefde bron en doel is en dat een betere wereld bereikbaar is als we ons hart laten spreken. Wat mij betreft is Steiner er in zijn boeken, artikelen en workshops in geslaagd deze wat zweverige uitgangspunten concrete inhoud en vorm te geven en ze te verbinden met daadwerkelijke actie. Hij heeft onweerlegbaar laten zien hoe mensen zich dit alles eigen kunnen maken.

Net als Berne was Steiner Joods. Zijn ouders ontvluchtten in 1939 met hun vierjarig zontje het door Nazi-Duitsland bedreigde Frankrijk waar hij geboren was. In 1957 leerde hij Eric Berne kennen en dat leidde ertoe dat hij psychologie ging studeren.

Is het zijn afkomst of is het de aard van het beestje? Claude Steiner was een zeer geëngageerde, betrokken, actieve en stelling nemende psycholoog, een voorganger van de zogeheten radicale psychiatrie. In Nederland is onder meer Jan Foudraine daar een bekende exponent van. Psychiatrie/psychotherapie en politiek zijn in hun

ogen nauw met elkaar verbonden. Steiner poneerde vanuit die overtuiging de volgende stelling:

ONDERDRUKKING + MISLEIDING = VERVREEMDING

Gelukkig formuleerde hij ook een recept tegen die vervreemding en dus voor een gezonder leven:

BEWUSTZIJN + CONTACT = ACTIE -> BEVRIJDING

Met deze formule schaaft Steiner zich bij Berne en diens opvattingen over autonomie. Ik vind het buitengewoon inspirerend hoe beide mannen, samen én ieder op geheel eigen wijze, strijdbaar waren en pal stonden voor het belang van de kwetsbare mensen (patiënten, cliënten) die schijnbaar overgeleverd waren aan de ‘machtigen’ (artsen, psychiaters, psychologen). Steiners boeken ademen allemaal dat gevoel voor sociale rechtvaardigheid. Het heeft vast en zeker ook met mijn eigen wortels te maken, maar ik voel me zeer thuis bij deze bijzondere plaatsbepaling.

Waar Steiner een groot deel van zijn leven aan wijdde, was aan het tweede element van zijn formule: ‘contact’, en in het bijzonder aan ‘strokes’ als manier om de nabij-

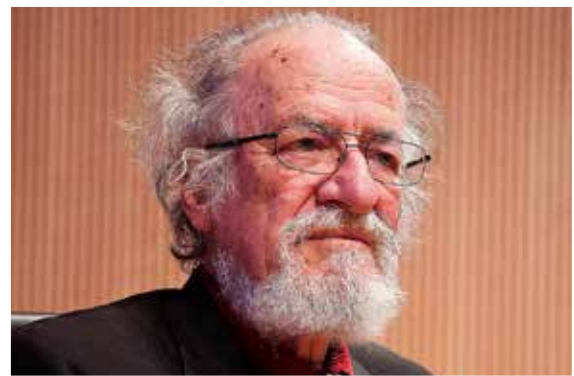
heid met de ander vorm te geven. Zijn sprookje *A Warm Fuzzy Tale*, maar ook tal van zijn boeken, gaan over wat hij noemde 'Emotional Literacy', een voorloper van wat later Emotionele Intelligentie is gaan heten. In zijn ogen zijn emotioneel geletterde mensen in staat onder meer vier belangrijke kwaliteiten te leven:

1. zij zijn in staat en bereid positieve strokes te geven en te ontvangen;
2. zij spelen geen psychologische machtsspelen, noch openlijk noch subtiel of verborgen;
3. zij liegen niet (daaronder verstaat Steiner interessant genoeg niet alleen onwaarheden die gezegd worden, maar ook bewuste omissies!);
4. zij zijn in staat en bereid vanuit gelijkwaardigheid de ander te ontmoeten en stappen niet in welke Reddersrol dan ook.

In de praktijk betekende dit bijvoorbeeld volgens Claude Steiner, dat elke communicatie vanuit de Kritische Ouder afbreuk doet aan een betere verstandhouding tussen of aan de groei van de betrokkenen. *What you stroke is what you get* geldt immers niet slechts voor het positieve waaraan aandacht wordt besteed, maar evenzeer voor datgene wat we niet willen. Steiner insisterde dat we ons richten op wat we wensen, op wat we willen bereiken.

In zijn talrijke boeken, waarvan een deel gratis te downloaden is van zijn website – heel typerend voor zijn opvattingen over delen met anderen! –, onderzoekt hij niet alleen onderliggende patronen in het leven van mensen (*Scripts People Live*, in het Nederlands vertaald met de ongelukkige titel *Op dood spoor*), maar geeft hij ook uitgebreid aan wat in zijn ogen de weg naar een liefdevolle ontmoeting – en meer dan dat: een liefdevolle samenleving – is. In *The Heart of the Matter* benoemt Steiner de zeven bronnen van Leiderschap – Balans, Passie, Beheersing, Liefde, Communicatie, Kennis en Transcendentie – en werkt hij al deze aspecten, ook in samenhang met de neurologische kennis van onze hersenen, uit in een helder en bruikbaar model.

De respect- en liefdevolle benadering van de mensen met wie hij werkte, zijn onvoorwaardelijke vertrouwen in het OK-zijn van eenieder, zijn zorgvuldige manier van werken vanuit de autonomie van alle betrokkenen, met name ook van de zwakkere of minder bedeelde – het zijn de kenmerken van het soort begeleider dat iedere cliënt of cursist zich wenst. Nou ja, ik in ieder geval wel.

Op 9 januari overleed deze grote man dus. In een artikel over zijn leven memoreert een van zijn dochters de laatste woorden die hij sprak, omringd door zijn vrouw en kinderen: 'Love is the answer' en 'I'm so happy'. Tal van mensen die Steiner ontmoet hebben op bijvoorbeeld TA-conferenties en -congressen kunnen bevestigen dat hij leefde wat hij verkondigde. *He walked his talk*. Gelukkig hebben we zijn boeken, artikelen en een aantal dvd's om door hem geïnspireerd te blijven. 🍷

Gebruikte literatuur:

- Claude M. Steiner – *Op dood spoor*, 1975
  - Claude M. Steiner – *Radicale psychiatrie*, 1976
  - Claude M. Steiner – *The Other Side of Power*, 1981
  - Claude Steiner – *Emotional Literacy*, 2003
  - Claude Steiner – *The Heart of the Matter*, 2009
  - Keith Tudor – *In Memoriam: Remembering and Celebrating Claude Michel Steiner*, 2017
-